

ES patērētāji drīz varēs kolektīvi aizstāvēt savas tiesības

Foto: Patērētāji būs labāk aizsargāti pret likumpārkāpumiem no ES uzņēmumu puses ©AdobeStock_engel.ac

- Patērētāji labāk aizsargāti iekšzemes un pārrobežu “masveida kaitējumu” gadījumā
- Princips “zaudētājs maksā” aizsargā pret tiesas prāvu ļaunprātīgu izmantošanu
- Prasību celšana tiesā patērētāju vārdā uzticēta īpašām patērētāju organizācijām

Otrdien Eiropas Parlaments apstiprināja jaunu direktīvu, kas ļaus patērētāju grupām ES apvienot spēkus un uzsākt kolektīvus tiesas procesus.

Ar jauno direktīvu visās dalībvalstīs tiks saskaņota pārstāvības prasību sistēma, kas garantē patērētājiem aizsardzību tā dēvētā masveida kaitējuma gadījumos, proti, situācijās, kurās vienlaikus cieš lielākas patērētāju grupas. Tajā pašā laikā direktīvas noteikumi nodrošinās pienācīgu aizsardzību pret tiesas prāvu ļaunprātīgu izmantošanu.

Visām dalībvalstīm būs jāievieš vismaz viens efektīvs procesuāls mehānisms, kas ļaus tiesīgajām struktūrām (piemēram, patērētāju organizācijām vai publiskajām struktūrām) iesniegt tiesā prasību, lai panāktu aizlieguma pasākumus (nelikumīgās prakses izbeigšanu vai aizliegšanu) vai tiesiskās aizsardzības pasākumus (kompensāciju). Direktīvas noteikumu mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību, apturot nelikumīgu praksi un atvieglot patērētāju iespējas vērsties tiesā.

Plašākas tiesības patērētājiem un garantijas tirgotājiem

Saskaņā ar jauno Eiropas kolektīvo prasību sistēmu tikai īpašas tiesīgās struktūras, tādās kā patērētāju organizācijas (nevis advokātu biroji), drīkstēs iesniegt tiesā prasības patērētāju grupu vārdā.

Lai varētu sākt pārrobežu tiesvedību, šīm struktūrām visā ES būs jāievēro vieni un tie paši kritēriji. Tām būs jāspēj apliecināt savu sabiedrisko darbību, kā arī tās pastāvīgumu un bezpeļņas raksturu. Iekšzemes prasību gadījumā šīm struktūrām būs jāatbilst valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem.

Jaunie noteikumi garantē arī spēcīgu aizsardzību pret ļaunprātīgu tiesāšanos, jo tajos ietverts princips “zaudētājs maksā”, proti, zaudējusī puse sedz tiesvedības izmaksas, kas radušās uzvarējušajai pusei. Lai novērstu pārstāvības prasību ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāizvairās no soda maksu (zaudējumu atlīdzību ar soda raksturu) piespriešanas. Tiesīgajām struktūrām būs arī jāizstrādā procedūras, kas novērš interešu konfliktu un ārēju ietekmi gadījumos, ja šīs struktūras saņem finansējumu no kādas trešās personas.

Kolektīvas prasības pret tirgotājiem varēs celt par iespējamiem ES tiesību aktu pārkāpumiem ļoti dažādās jomās, tādās kā datu aizsardzība, ceļošana un tūrisms, kā arī finanšu pakalpojumi, enerģētika un telekomunikācija.

Direktīvas noteikumi attiecas arī uz pārkāpumiem, kas ir izbeigti pirms pārstāvības prasības celšanas vai noslēgšanas, jo joprojām varētu būt nepieciešams novērst šādas prakses atkārtosanos.

Citāts

Ziņotājs [Žofroā Didjē \(EPP, Francija\)](#) teica: “Jaunajā direktīvā mums izdevies rast līdzsvaru starp lielāku patērētāju aizsardzību un vajadzīgās juridiskās noteiktības sniegšanu uzņēmējiem. Laikā, kad Eiropa tiek nopietni pārbaudīta, ES ir parādījusi, ka tā spēj funkcionēt

un pielāgoties jaunajai realitātei, aizsargāt savus iedzīvotājus un piedāvāt viņiem jaunas konkrētas tiesības, reaģējot uz globalizāciju un tās blaknēm.”

Turpmākie soļi

Direktīva stāsies spēkā 20 dienas pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tad dalībvalstīm 24 mēnešu laikā tā būs jātransponē savos normatīvajos aktos un pēc tam sešu mēnešu laikā jāpieņem. Jaunie noteikumi attieksies uz pārstāvības prasībām, kas ierosinātas direktīvas piemērošanas dienā vai vēlāk.

Vispārēja informācija

Par Pārstāvības prasību direktīvu, ar kuras priekšlikumu Eiropas Komisija [nāca klajā 2018. gada aprīlī](#), Eiropas Parlamenta pārstāvji un ES valstu ministri [vienojās](#) 2020. gada jūnijā. Šis likumprojekts ietilpst [uz patērētājiem orientētajā jaunajā kursā](#), un tā izstrādi veicināja nesenie vairākkārtējie skandāli, kas bija saistīti ar starptautisku uzņēmumu izdarītajiem patērētāju tiesību pārkāpumiem. Dažās dalībvalstīs patērētāji jau var iesniegt tiesā kolektīvu prasību, taču tagad tas būs iespējams visās ES valstīs.

Papildu informācija

[Procedūras dokumentācija](#)

[Padomes nostāja pirmajā lasījumā \(06.11.2020.\)](#)

[Video: Labāka aizsardzība Eiropas patērētājiem \(07.07.2020\)](#)

[Paziņojums presei par balsojumu plenārsēdē \(26.03.2019.\)](#)

[Bezmaksas foto, video un audiomateriāli](#)

Kontakti

Yasmina YAKIMOVA

Press Officer

☎ (+32) 2 28 42626 (BXL)

📱 (+32) 470 88 10 60

✉ yasmina.yakimova@europarl.europa.eu

Agnese KRIVADE

Press Officer

☎ (+32) 228 46 718 (BXL)

📱 (+32) 470 89 01 46

✉ agnese.krivade@europarl.europa.eu

Jānis KRASTIŅŠ

Press Officer in Latvia

☎ (+371) 6708 5461

📱 (+371) 26 542 369

✉ janis.krastins@europarl.europa.eu
